

Innst. S. nr. 272

(2000-2001)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om å utvide pasientombudenes rolle til også å dekke primærhelsetjenesten

Dokument nr. 8:70 (2000-2001)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endring i lov om pasientrettigheter som utvider pasientombudenes rolle til også å dekke primærhelsetjenesten."

Som bakgrunn for forslaget framholder forslagsstillerne at et omfattende regelverk gjør helsetjenesteområdet til et vanskelig tilgjengelig fagområde for den enkelte pasient eller klient å orientere seg i. Det påpekes at for den enkelte pasient er det vanskelig å oppfatte skillet mellom tjenester som ligger under fylkeskommunens område og de som tilligger kommunene. Pasientombudene opplever at svært mange henvender seg dit med spørsmål som angår kommunehelsetjenesten. Ombudet i Oslo omfatter allerede, i tillegg til helsetjenesten også sosial- og barnevernstjenesten.

Forslagsstillerne mener at når lov om pasientrettigheter omfatter alle pasientgrupper, ville det være en naturlig konsekvens at pasientombudene, som er hjemlet i denne loven, også kan behandle saker som gjelder kommunehelsetjenesten.

Det framholdes at det er sannsynlig at ordningen med ombud kan bidra til å virke konflikthindrende fordi pasientombudet vil være i stand til å løse problemer gjennom å gi pasienter en bedre forståelse av hendelsesforløp og lovhjælp og på den måten avverge at pasienters problem for eksempel utvikler seg til erstatningssaker.

Det uttales at statlig overtakelse av sykehusene og fastlegeordningen vil representere utfordringer for mange pasienter som vil få nytt regelverk å forholde seg til - også innenfor kommunehelsetjenesten. Det er derfor forslagsstillerne mening at et pasientombud

også bør kunne forholde seg til primærhelsetjenesten og bistå pasienter i alle forhold som gjelder det norske helsevesen.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Inga Balstad, Reidun Gravdahl, Asmund Kristoffersen, Karin Lian og Einar Olav Skogholt, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Are Næss, fra Høyre, Annelise Høegh og Sonja Irene Sjøli, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, og fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo, innser at de mange lover, forskrifter og retningslinjer som regulerer det norske helsevesenet, gjør det vanskelig for brukerne og deres pårørende å ha oversikt og innsikt slik at de kan føle seg orientert og trygge i forhold til rettigheter og tjenestetilbud.

Komiteen har merket seg at pasientombud i flere fylker får inn saker som er knyttet til kommunehelsetjenesten, og som de slik sett ikke skal behandle ut fra sitt mandat. Videre har komiteen merket seg at Pasientombudkollegiet har tatt opp saken om at ombudsordningen også skal gjelde kommunehelsetjenesten. Komiteen vil minne om at det i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 12 (1998-1999) om lov om pasientrettigheter ble lovfestet at det i alle fylker skal være en ordning med pasientombud, og at denne lovordningen trådte i kraft 1. januar i år.

Komiteen er enig med helseministeren når han i brev av 26. april 2001 skriver til komiteen at den lovfestede ordningen med pasientombud i hvert fylke bør

få fungere en tid før man går videre med en permanent utvidet ordning slik det foreslås i Dokument nr. 8:70 (2000-2001).

Komiteen vil påpeke at tjenestetilbud i kommunehelsetjenesten ofte er knyttet sammen med omsorgstilbud som er hjemlet i sosialtjenestelovgivningen. Det vil derfor etter komiteens mening være mest hensiktsmessig å se hele tjenestetilbudet og den samlede lovgivningen på kommunenivået under ett om man skal ha en pasient- og omsorgsombudsordning på kommunalt nivå.

Komiteen er kjent med at pasientombudsordningen i Oslo allerede omfatter også sosial- og barnevernstjenestene. Komiteen mener det vil være riktig å se nærmere på hvordan spesielt ordningen i Oslo fungerer, og at det vil være av interesse å følge utviklingen i andre kommuner, ikke minst i forhold til innføringen av fastlegeordningen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil derfor be Regjeringen opprette en forsøksordning med ombud i et representativt antall kommuner. Ordningen bør vurderes å gjøres gjeldende også for omsorgstjenester, spesielt de som er klart knyttet til helsetjenesteområdet. Videre bør det vurderes om en slik pasient- og omsorgsombudsordning skal være rent kommunal i enkelte kommuner og ellers knyttet til pasientombudsordninger på fylkesplanet. Disse medlemmer forutsetter at Regjeringen ut fra dette utarbeider klare mandat for en slik ombudsordning, og at utgiftene til denne forsøksordningen i sin helhet finansieres av staten.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen opprette en forsøksordning med pasient- og omsorgsombud i et representativt antall kommuner. Disse forsøkene samt ordningen i Oslo må danne grunnlag for et forslag om en utvidet pasientombudsordning som også skal omfatte kommunehelsetjenesten og sosialsektoren. Stortinget ber Regjeringen på bakgrunn av disse forsøkene komme tilbake med forslag om en permanent pasient- og omsorgsombudsordning."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det i 1999 ble etablert en 4-årig prøveordning med eldre- og omsorgsombud i noen

kommuner, og flertallet forventer at forsøket skal kunne gi svar på om ombudsordningen kan være et godt talerør for brukerne og sikre deres rettigheter.

Flertallet viser også til at det er flere andre forsøksordninger i gang når det gjelder omsorgstjenestene, og flertallet mener det vil være uhensiktsmessig å iverksette flere prøveordninger før de eksisterende prøveordningene er avsluttet og evaluert.

Flertallet mener derfor at Regjeringen må komme tilbake til Stortinget med en sak som viser resultatene fra de pågående forsøk på dette området.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen på egnet måte om å legge fram en sak som viser resultatene fra pågående forsøk vedrørende omsorgstjenestene, og i den sammenheng komme med forslag om eventuelt en utvidet pasientombudsordning til også å omfatte kommunehelsetjenesten og sosialsektoren."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Stortinget ber Regjeringen opprette en forsøksordning med pasient- og omsorgsombud i et representativt antall kommuner. Disse forsøkene samt ordningen i Oslo må danne grunnlag for et forslag om en utvidet pasientombudsordning som også skal omfatte kommunehelsetjenesten og sosialsektoren. Stortinget ber Regjeringen på bakgrunn av disse forsøkene komme tilbake med forslag om en permanent pasient- og omsorgsombudsordning.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber Regjeringen på egnet måte om å legge fram en sak som viser resultatene fra pågående forsøk vedrørende omsorgstjenestene, og i den sammenheng komme med forslag om eventuelt en utvidet pasientombudsordning til også å omfatte kommunehelsetjenesten og sosialsektoren.

Oslo, i sosialkomiteen, den 29. mai 2001

John I. Alvheim
leder

Ola D. Gløtvold
ordfører

Are Næss
sekretær